

Cowi A/S
Att.: Bastian Germundsson

Sendes pr e-mail til bage@cowi.dk

Kystdirektoratet
J.nr. 2026 - 77849
Ref. MAKCH
Den 31. august 2026

Dispensation til istandsættelse af borer i Kærgaard Klitplantage inden for klitfredningslinjen

Ansøgning

Der er søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 8 til istandsættelse af borer i Kærgaard Klitplantage inden for klitfredningslinjen på ejendommen matr.nr. matr.nr. 1h Kærgård, Ål, og 1e Henne By, Henne, Varde Kommune.

Afgørelse

Kystdirektoratet giver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 8 samt klitfredningsbekendtgørelsen² § 1, jf. § 4 til det ansøgte.

Dispensationen gælder kun klitfredningslinjen. Ansøger skal selv undersøge, om projektet kræver tilladelse efter anden lovgivning.

I den konkrete sag skal Kystdirektoratet endvidere vejlede om, at der bl.a. efter NBL § 29 a og artsfredningsbekendtgørelsens § 10 gælder et forbud mod at forstyrre, indfange/flytte og dræbe beskyttede bilag IV-arter. Da det i forbindelse med vurderingen af arternes levesteder er vurderet, at sådanne beskyttede arter sandsynligvis forefindes i området, bør du kontakte Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), som relevant myndighed, for at modtage vejledning herom samt evt. en tilladelse efter artsfredningsbekendtgørelsen.

SGAV oplyser at de har følgende informationsside, hvor der også er et link til ansøgningsskemaet: <https://sgavmst.dk/arter/artsforvaltning/beskyttede-arter>. Du har selv ansvaret for at ansøge hos relevante myndigheder, uagtet om de måtte have modtaget en kopi af afgørelsen.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Lovgrundlaget for afgørelsen fremgår af bilag 1.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

² Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen, er dispensationen ikke gældende før klagesagen er færdigbehandlet. Kystdirektoratet giver direkte besked til ansøger, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

Klagevejledning fremgår af bilag 2.

Redegørelse for sagen

Der søges om at istandsætte otte borer i Kærgård Klitplantage. Ansøger beskriver projektet og baggrunden herfor som følger:

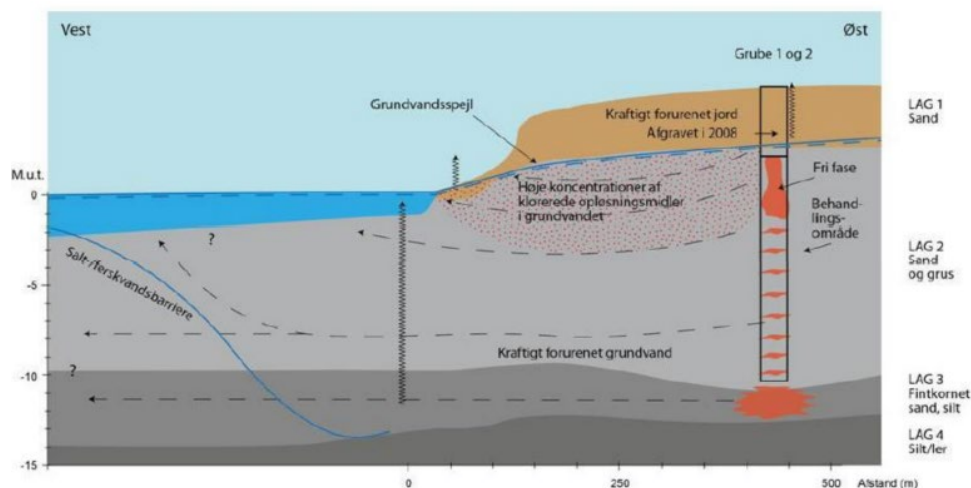
I perioden 1956 – 1973 deponerede det daværende Grindstedværket A/S efter tilladelse fra myndighederne spildevand i Kærgård Klitplantage. Spildevandet stammede fra værkets produktion af vitaminer og lægemidler, og blev transporteret til området i tankbiler. Deponeringen skete til 6 gruber i klitområdet beliggende i en afstand af 400 – 800 meter fra kysten (Figur 1-1).

Figur 1-1 Placering af de seks gruber i Kærgård Klitplantage

Efter deponeringens afslutning blev gruberne dækket med rent sand. Den samlede mængde spildevand er i tidligere undersøgelser skønnet til 286.000 m³, hvoraf størstedelen er vand. Det egentlige stofindhold er opgjort til ca. 60.000 tons. Heraf er ca. 40.000 tons forskellige uorganiske salte, og ca. 15.000 tons salte af organiske syrer. Mængden af miljøfremmede organiske stoffer i det deponerede spildevand er opgjort til mere end 1.500 tons omfattende bl.a. sulfonamider, organiske kvælstofforbindelser, barbiturater, fenoler, klorerede opløsningsmidler, benzen og toluen.

Fra gruberne er der sket en spredning af stoffer i det deponerede spildevand til jord og grundvand under gruberne, hvorfra der sker en udsivning i vestlig retning mod havet, som skitseret i den konceptuelle model, Figur 1-2. Dette har medført forurening af jord og grundvand over et areal i størrelsesordenen 500.000 m², og udsivning af stoffer til Vesterhavet over en kyststrækning på ca. 800 meter. Udsivningen af forurenende stoffer medførte, at der i 1964 blev udstedt badeforbud i havet ud for gruberne.

Figur 1-2 Forureningsspredning fra gruberne mod havet

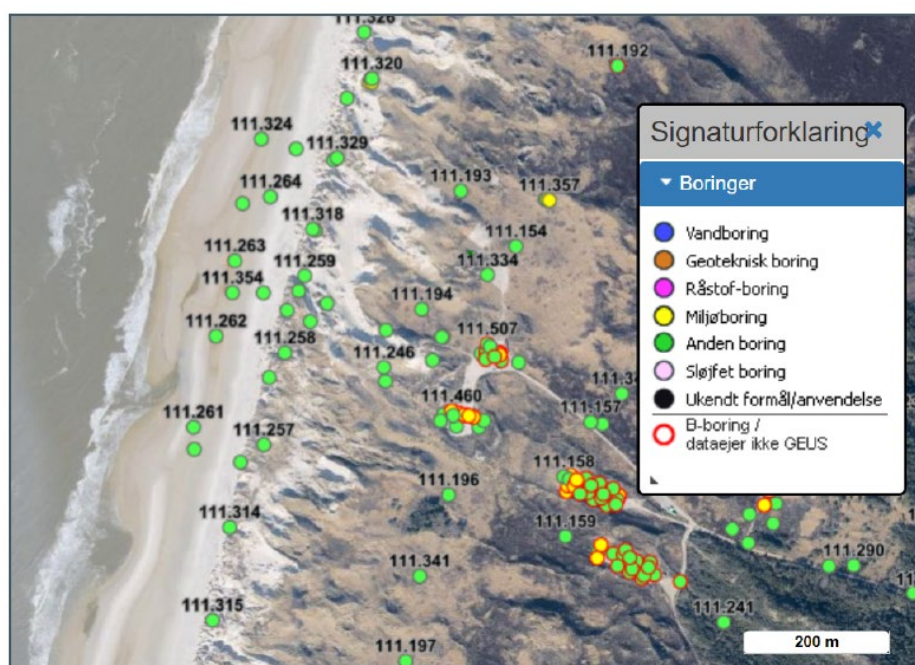
De nuværende aktiviteter har til formål at reducere forureningen i grundvandet til et niveau, som ikke udgør nogen risiko mod mennesker eller mod Vesterhavet.

Aktiviteterne omhandler in-situ oprensning med kemisk oxidation og stimuleret reduktiv deklorering i grube 1-4. Da effekten af oprensningen på havmiljøet først forventes at kunne måles flere år efter oprensningen er tilendebragt, er niveauet for nedbringelsen af forureningen en række stopkriterier (grænseværdier for forureningen) i grundvandet under de fire gruber. Oprensningen i Kærgård Klitplantage blev opstartet i 2016 og badeforbuddet i Vesterhavet forventer Region Syddanmark at kunne hæve i 2042.

I forbindelse med arbejdet i plantagen er der i løbet af slutningen af 1990 og starten af 2000 etableret en lang række borer på stranden og i klitfoden ud for gruberne. Borerne varierer i dybde, men nogle er op til ca. 35 meter dybe og har op til 6 filtre, hvorfra der kan udtages en vandprøve. Borerne har været anvendt til at monitorere forureningsfanen, hvilket gøres ved at udtage en vandprøve fra filtrene. Vandet kan efterfølgende analyseres for forskellige forureningskomponenter og formålet er at vurdere, hvor meget forurening der strømmer ud i Vesterhavet og i hvilken dybde.

Omfanget af boringer etableret i forbindelse med forureningen i Kærgård Klitplantage fremgår af Figur 1-3. Boringerne der i dag findes i klitterne, er i sin tid blevet etableret i klitfoden (i overgangen fra strand til klit), men da klitterne, med tiden flytter sig mod kysten (prograderer), er boringerne med tiden blevet begravet under en del sand. Boringerne er for størstedelens vedkomne aldrig blevet istandsat og da de alle er afsluttet med et stålrør, er boringerne i en dårlig forfatning og trænger til istandsættelse.

Istandsættelse vil primært bestå i 1: boring frigraves, 2: afslutningen (metallrøret) skiftes ud med et plastikrør og et nyt aluminiumslåg og forlænges til ca. 1 meter over terræn og 3: filtrerne (hvor der kan udtages en vandprøve) forlænges tilsvarende. En ny boring med 6 filtre vurderes i dag at koste mindst 500.000,-, hvorfor der er et stort incitament i at vedligeholde dem, som allerede er etableret.

Figur 1-3 Boringer i området omkring gruberne i Kærgård Klitplantage. Boringerne på stranden findes ikke længere, mens boringerne i klitterne fortsat er lokaliserbare – mange er dog begravet i og under klitterne.

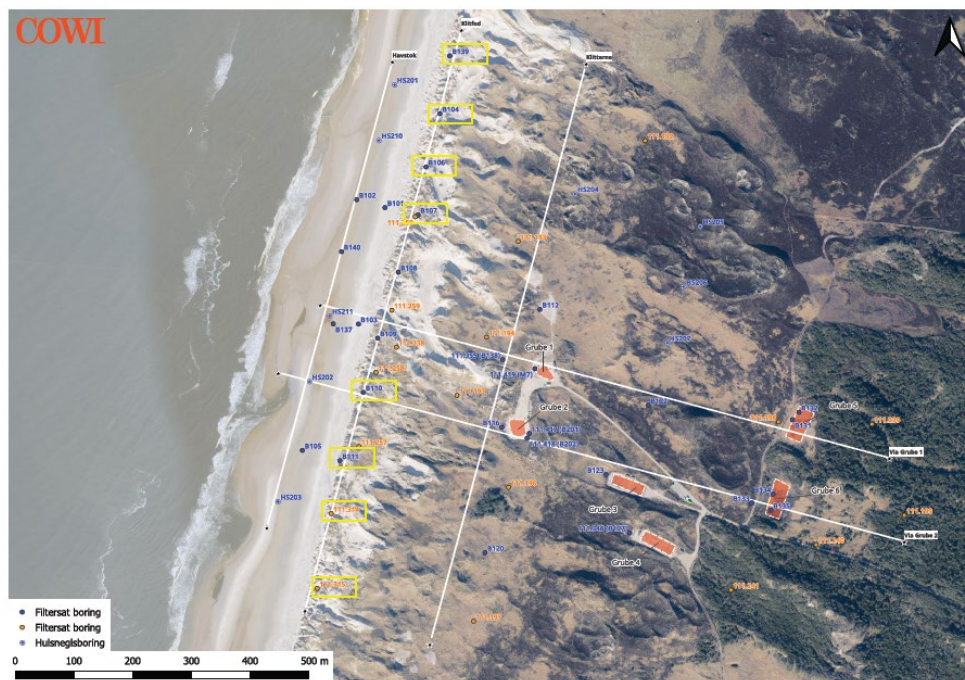
Arbejdet i Kærgård Klitplantage udføres af entreprenørvirksomheden Frisesdahl A/S, som også vil forestå istandsættelsen af boringerne. Der er udvalgt 8 boringer, som ønskes istandsat. Placeringen af boringerne fremgår af bilag 1. Fra Tabel 1-1 fremgår status for boring samt en kort beskrivelse af behovet for istandsættelse. Som det fremgår af tabellen, er flere boringer begravet under sand i forventet op til 5 meters dybde. Derfor kræver istandsættelse, at der benyttes en gravemaskine (forventeligt 20 ton) til at frigrave boringerne. Det forventes at der vælges en større gravemaskine, da denne har bedre mulighed for at køre i det ujævne terræn uden at skulle flytte større mængder sand. For hver boring vil gravemaskinen starte på stranden og bevæge sig vinkelret på stranden i en lige linje ind til den pågældende boring. Her vil gravemaskinen frigrave

boringen (forventeligt i et område på ca. 10 m²), løfte metalrøret af og installere et nyt rør, som afsluttes 1 meter over terræn. Herefter retableres klitten efter bedste evne og eventuel bevoksning lægges, hvis muligt, tilbage på plads. Der må forventes at gravemaskinen både kører og graver i bevoksede klitter, da flere boringer findes i områder med sådanne, men omfang vil begrænses, hvor det er muligt.

Boringerne skal indgå i Region Syddanmark monitoringsprogram de næste 10-15 år og resultaterne herfra vil være af afgørende betydning i forhold til at vurdere, hvornår badeforbuddet ud for Kærgård Klitplantage kan hæves. Fremadrettet vil boringerne blive vedligeholdt løbende, så behovet for maskinelt vedligehold minimeres.

Arbejdet vurderes at medføre en lokal og midlertidig påvirkning af klitten i forbindelse med frigravning af boringerne og kørsel med gravemaskine. Indgrebet er begrænset til et mindre areal omkring hver boring (op til ca. 10 m²) samt et smalt kørespor. Hvor boringernes placering er kendt med sikkerhed, vil det berørte areal være væsentligt mindre. Klitsystemet i området er dynamisk, og mindre terrænændringer forventes naturligt udjævnet over tid som følge af vind- og sandtransport. Det vurderes samlet, at arbejdet ikke medfører varige ændringer af klittens tilstand eller dynamik.

Arbejdet ønskes opstartes efteråret 2026.

Figur viser de otte boringer (markeret med gule firkanter), som ønskes istandsat som beskrevet

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra klitfredningslinjen skal Kystdirektoratet vurdere, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det ansøgte ligger i Natura 2000-område nr. 84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 73 og fuglebeskyttelsesområde nr. 50 og 56.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Det fremgår af Natura 2000-planen, at området er stort og rummer meget varierede landskabs- og naturforhold. Det domineres af naturtyper som klitter, klitheder og klitsøer. I området findes et klitbælte, der strækker sig over et areal på 10 km i længden og 6-10 km i bredden. Bag de yderste kystklitter findes de større klitheder, herunder Kallesmærsk Hede, Sølager Hede, Børsmose Hede og Fiilsø Hede. Hedearealerne er vigtige yngleområder for hedelærke og rødrygget tornskade, der findes talrigt på de fleste af hederne. Også natravn har en stor forekomst i området.

De 8 ansøgte udgravninger foretages i et område, der er kortlagt med den lysåbne habitatnaturtype hvid klit (2120) i moderat og god tilstand.

Det fremgår i Natura 2000-planen, at hovedparten af arealerne med hvid klit (2120) i Natura 2000-området er i god naturtilstand, og ca. 10% af arealerne er i høj tilstand. Arealerne i høj tilstand er generelt karakteriseret ved en god artssammensætning med mange positive arter. Arealerne i moderat og ringe naturtilstand er generelt karakteriseret ved forekomst af invasive arter.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på, at den lysåbne habitatnaturtype Hvid klit (2120) naturligt er præget af høj dynamik og foranderlighed, hvor mindre forstyrrelser endda kan have en positiv effekt i form af øget dynamik. Det ansøgte vurderes at medføre en kortvarig forstyrrelse i anlægsfasen, uden dog at medføre nogen permanente ændringer af naturtilstanden på arealet. Der er herudover lagt vægt på, at de planlagte udgravninger foretages uden for andre kortlagte habitatnaturtyper og kortlagte levesteder, hvorfor det vurderes, at andre arter på udpegningsgrundlaget ikke vil blive påvirket af projektet.

Det ansøgte vil således efter Kystdirektoratets vurdering ikke medføre en væsentlig påvirkning af de naturtyper, levesteder og/eller arter, som området er udpeget for at bevare, og der er derfor ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

På baggrund af et generelt kendskab til bilag IV-arters forekomst i Danmark og deres valg af levested samt gennemgang af offentlige databaser, vurderer Kystdirektoratet, at lokaliteten er et levested for bilag IV-arten markfirben. Der er

i vurderingen lagt vægt på, at det ansøgte projekt foregår i den lysåbne habitatnaturtype hvid klit.

Kystdirektoratet vurderer, at det ansøgte projekt ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på markfirbenenes levested, eftersom der er tale om en meget dynamisk naturtype, og at gravearbejdet foretages i mindre afgrænsede områder, i en tidsbegrænset periode.

Der er på arter.dk registreret observationer af odder umiddelbart vest for projektområde i havet, ca. 1,2 km mod nord ved Henne Å og ca. 2,8 km mod sydøst ved Filsø. Der er registreret spidssnudet frø ca. 500 m mod syd, og strandtudse er registreret ca. 1,6 km mod nordøst ved Filsø. Det vurderes, at det ansøgte projektområde ikke er et potentielt levested for arterne, da de hovedsageligt er tilknyttet søer, åer, vådområder eller havet, og ingen af sådanne områder bliver påvirket af det ansøgte.

Kystdirektoratet vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

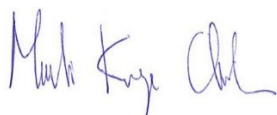
Det ansøgte ligger inden for klitfredningslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Kystdirektoratet vurderer, at der er væsentlige samfundsmæssige interesser i at overvåge og oprense Kærgaard plantage. Projektet udgør derfor efter Kystdirektoratets vurdering et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation. Det indgår i vurderingen, at præcedensvirkningen af en dispensation til det ansøgte synes meget lille.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet "Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse".

Kystdirektoratet giver på denne baggrund dispensation til projektet som beskrevet.

Med venlig hilsen

Martin Kangas Christensen
Kystdirektoratet
makch@kyst.dk

Bilagsliste:

Bilag 1: Lovgrundlag

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Varde Kommune, vardekommune@varde.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Varde, dnvarde-sager@dn.dk
- Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Varde, varde@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, nbu_jyl@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens³ § 8 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af klitfredede arealer. Formålet med bestemmelserne om klitfredning er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for klitfredningen. Der må heller ikke foretages gravearbejde, etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, arealerne må ikke afgræsses, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens § 8a. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af klitfredningsbekendtgørelsens⁴ § 1 fremgår, at det på de klitfredede arealer blandt andet ikke er tilladt at fjerne beplantning eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, køre med motorkøretøjer uden for lovligt anlagte veje, at opstille telte og lignende eller at foretage gravearbejde, at cykle eller ride uden for lovligt anlagte veje.

Kystdirektoratet kan gøre undtagelse fra forbuddene, jf. § 4.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om klitfredningslinjen meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af klitfredningen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen⁵ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra klitfredningen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

³ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra klitfredningen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 73		
Naturtyper:	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtomklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Lobeliesø (3110)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Odder (1355)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Enebærkrat (5130) og kildevæld (7220) er ikke tilstede i habitatområde 73. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 50		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Hedehøg (Y)
	Plettet rørvagtel (Y)	Tinksmed (Y)
	Dværgterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Natravn (Y)	Hedelærke (Y)
	Blåhals (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 56		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Spidsand (T)
	Krikand (T)	Rørhøg (Y)
	Hedehøg (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Trane (Y)	Klyde (Y)
	Pomeransfugl (T)	Tinksmed (Y)
	Fjordterne (Y)	Natravn (Y)
	Hedelærke (Y)	Blåhals (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Hedehøg og mosehornugle er ikke tilstede i fuglebeskyttelsesområde 50. For trækfuglene er følgende fugle ikke tilstede i national eller international væsentlig forekomst: hedehøg og pomeransfugl i fuglebeskyttelsesområde 56. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))